

ზაზიშის ღირსი:

თვე	ზაზ.	კ.	თვე	ზაზ.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

კლას ნომერი—ერთი შვიტი.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

ივერია

რედქცია: ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

ტელეფონი.

ზაზიშის დასაბარებელი
 და განცხადებითა დასაბარებელად უნდა წამოიზიაროს რედაქციის და წერა-კითხვა გამაგრებ. საზოგადოების კანცელარიის **ფასი განცხადების:**
 ყოველწლიური სტატიის პირველი გვერდი 16 კაპ., მეორეზე—8 კაპ.

ტფილისის გუბერნიის თავად-ახუნჯრობის წინამძღოლის თანამდებობის აღმასრულებელი საყოველთაოდ აყენებდეს, რომ

კვირას, 11 იანვარს,

საქართველოს მეფის პრეკლე მეორის

გარდაცვალებიდან ასის წლის შესრულების დღეს, სიონის საკათედრო წამარში გარდასდელი იქნება

წირვა და პანაშვიდი

წირვა დაიწყება დილის 10 საათზედ.

მე თემურაზ ჯერეთ სიერმის სასჯან-მეორეთ მუნ, რამეთუ მზრდიდა მე პაპა ჩემი მეფე ირაკლი და ვანდუშო-რებულად ვიყოფოდი მათთანა დღერი. აღი სიყვარული ექნა ჩემი. ვინა-ღან სინჩეღესევე შორის ჩემისას სახელ-მსდვა მე სახელი მამისა თე-ვისსა და ოდეს იყოფოდი მეფე ვი-დრე სნეულეზასა მის შინა, ვმსახუ-რებდი მას ძალისამებრ ჩემისა და ასაკისა...

უწირველეს კათოლიკე გეგლეკია სრუ-ლიად იყრამის მცნებას, სხადც არს კათოდრანგ კათოლიკოსის სრულად მწეველთა სჭარბელოსათ და დაფუკს მუნ, მარჯონთა კერძო შინაგან დაღის მის კეგლესას, ჭეპორგ პირისპირ სხტას მცხერგასს მეფეფას ჭრისტე მხსენდას წყნისს...

გლოცვა ირაკლი მეორისა

(სოლომონ შაველიის ლეონიძისგან)

დღეს ქვეყანა აღსრული გულის წყრომისა ტახტისა ზედა იტხებს ყოველად უფასოსა სისხლსა, სახსარსა ივიერილთა გვარისას, დღეს ციურთა საკვირველთა მომუშრენ ექნა ქვეყნის საკვირველს, ცაშან მისტა-ცა ქვეყანის სიმდიდრე, ძლიერთა ძალი, ბრძენთა გონიერება, ერთა გვირგვინი, მხედართა-მთავარი და თვით - მწყობრელთა სახელმწიფო ზრდილობა. დიდო იმერატორო! სტიროდეთახლად ქვეყნისა დიდებასა, სტიროდეთ სახლსა უფალტესტისა თქვენსა, შერაცხდეთ თუად სოფ-ლისა დიდებასა, იმინდეთ სეც სახ-სოვრად სასმინარი. მოკვდა ღერეკუ-ღესი, უძღვრელი მემე—ერეკლე და მზისა ქვემ იხილეთ, რამეთუ ყო-ველი ამოა.

და თქვენ მტირაღრო, ნათესავო ქართლისანი, სარკინზოთავანო უძღვევლო მხედარო, გიძლოდათ მეფე მოსებრ ისრაელთა, გქმნიდათ მზა პატრონისა თქვენსა, მზარეველად თქვენდამი იყო ბობილა: „ირა-მოაკლდესო მთავარი იუდასგან“. იუდას ლომი სახლსა სადავითოს მტერთა თქვენთა მვიერილი დიდელ-ღე ლოშკერიდა სათა იმერიითა: ოსმალთა, სპარსთა და კავკასიისა ერთა. დღეს გაილაშქრა ციურთა ურცხეთა ზედა ერთმან მარტომან უძღვევლმან რაინდმან ძველი ღერე-კულეს ძველის აბილეთითური. იყენენ ძლიერი ქვეყნისანი, მოკვდა ესე უფლებად მეფე, პატრონი თქვე-ნი კიურთა ძალთა უკვადიეთა ძალითა სძლევდა და განავლო სამყაროსს ცათანი; თუძე დააკლდით საზოგა-ლოსა მამასა და სახსოვარსა მეფესა და პატრონსა, ვინაჲ ვინ იყო იგი დიდებლად თქვენად, ვიღერებდი იგი იყო და საიქვილ აქ აღიდა სახელი. აღიდა გვარი თვისი, აღიდა სიმე-დი თქვენ ქართველთა ცათამდე და აწ აღიდა ანგელოსთა ლეონისათა. გარან აქაჲ და მუნ ცხოველ არს იგი. რათ სტიროთ, ძენო ოზოლონი მამისაგან.

და შერ შესაკრებელი სასო ქარ-თველთა ნათესავთა, ტაძარო თო-თორმეტისა სციბრისო, რად სტი-რონი სადავითოვ სახლო, დიდს მფისს აღძქმანდრესგან დიდებულთა სახლო, თეიმურაზ პირველისაგან ამაღლე-ბულიო სახლო, შვილის ქეთევან დიდგოფლისა სისხლით ცხებულა სახლო, სადაც კმა იყო სხა-რული და ცხოვრება. და იყავ

და, შექმნიდა ფრად. და განთავდა, შუაღმადგან მეშეფესა ვაშის გარდა-ცვალი დაღებული, სასელოვანი ესე მე-ფე არაგვი მეორე, მე მეფისა თეიმურა-ზ მეორისა, წესსა განკრძალული-ღან სიძულისა ღმრთისა 1798-სა, შო-ბთოვან თვისით მეთათხილვის შინს წე-ლიწასს, სახლსა და ზღაბსა მას ში-ნს სმეფოსს, თვით მსევე სწოლესა შინს, რომელსდა შინს იშვა სახელოვანი ესე მეფე, აღსრულდა.

იქნა შუამ მას ვაშის შინს დაიდა მტლოვარება სახლსა შინს სმეფოსს და ყოველთა ერთა შორის საქართველო-სათა, ესრეთ-ტუბა და მწესობა, რომელ ყოველი უგანსანელიც მცხოვრებ-თაგანა საქართველოსა აგლოვდა უმე-ტეს ყოველთა მსხლელოვანთა თვის-თა. და გვრანბ რომელ ყოველი კაცი უმეტეს ნახევარისა სილოცხდისა თე-ვისსა თუნეს დაღისა კეთაფილებით, რათმცა უმსხვერპლით, თუ სდამე შე-სიძლებული იყო საყვრელისა მეფისა შათის სილოცხდისა ბრუნება, იყო

სოლო მოკვდა დედაცაგი ვინმე მს-შინ ქიზიუის მცხოვრებთაგან, ჭრბიე მოხუცებულისა სასჯან მწეველი; თუ-მცა-ღა იყო იგი მზაბითა ერისაგან, მცარამ რნობილი მეფეთა მებრ და შე-წინაბულიცა გარსა ზედა მეფისას. იწ-ყო მანს უთას მადლითა ტრადიად და ესრეთისა შესაბამისა სიტყვებითა, ტო-რადისა მას შინს მოაღებდა თეიმურა-ზელთა დიდს-სისოვარისა სმეფისა მეფე-ისა მებრ ქმნულთა. რომელ ყოველნი მსმეველნი სიტყვითა მათ უმეტეს დმო-ბურ ექმნებოდეს და სტიროდეს გოგე-ბითა დღითა და ყოველთა მეუბრთ-ფითა მისა მამით, და განუკარგებო-დათ, თუ ვითარ ერთმან მსოფლიომან დაგაგემან ესრედ შესაბამისა სიტყვე-ბითა დაიჭირა გუამი დიდებულისა მე-ფისას... თუმცაღა მრავალთა იტრბესა გუამი მეფისა შესაბამედ, გარან ორნი მათ შორისა აღმეტესეს სხვათა: ერთი მდივანი მეფისა სოლომონ მსაქუელი, რომელიცა იყო კაცი განსწავლული და პრეტოსანი და მეორე ჭრბიე იგი ქი-ზიუელი, რომელიცა წინანგ მოკესხე-ნიც.

სოლო შეიქმნა გუამი მეფისა გეგლე-კიასა შინს და დასაქვენეს მუნ ოცდამე, ვადრემდის განაზღვრდეს ევედა სჯი-რობისა დაფუკისას. და წარბიდა მე-ნიამ და დაფუკს დაღითა დიდებთა მსოფლიოსა მეფისა, რომელიცა არს

ს ა მ ე ლ ო ს

ერეკლე მეორე

მეფე პრეკლე მეორის

და თვით წარვიდა თუღაც, წინაშე მამისა თვისისა, ვინაიღან მას ვაშის მამოლო წირიდა მამისა თვისისა, რომელსდა ესმო თვისისა.

წელს 1798, იანვარს 5-სა ესრეთ შექმნიდა მეფე სენთას ანთ, რომელსა სგონებულა იყო სიკვდილი მისი. გარ-ნა შემდგომად სამისა სხათისა, რომელსდა ვითარცა მგდარა იდგა სარე-ტელისა ზედა თვისისა, მსხლელებდენ მწე-სრისა ვაშისა კვლად მოგოო თავსა თვისისა და განტოცხდეს. და ესე ოდენ მსევე იყო იგი მოხუცებულესა და გვ-რელისა სწელებასა შინს მეოთხე, რომელ შემდგომად ესრეთ დამიმეფელისა მსაგან სენისა შობრუნებას, კვლადც მსახურთთა თვისთა შექენითა, რომელ-ნიც უმეტრობდეს მქალთა, აღნდვის სხ-რეველთ თვისით და სჭარბეპისათვის მსაგან-თისა განვიდას იგი გარეჯან სა-ხლსა მის და გვრეთ მოიციეს საწო-ლადვე თვისად.

სოლო მექრეს დაღისა გვირბავის-სა, რომელიცა განტენდავობდა ორბ-ფათად, აჰორბეტს ანგრისა რიგ-

საყოფელი მართალთა, რომელშიაც სანატრელი მგეფ თიბუზაზ და დე...

და სადა სასხრაღ ქართველითა ნათესადათა მგეფ გრუგულ ლომი იუ...

რად სტირ სადავითოვ სახლო, თუ იმანთ დიპიურს საყდარი მე...

რად სტირ სადავითოვ სახლო, თუ სპასით დიპიურს შენი უმაღლე...

რად სტირ სადავითოვ სახლო, ვიღრემდის ახალი მოსე ისრაილთა...

რად სტირ სადავითოვ სახლო, როდესაც მეფის ირაკლის ბედნიერი ტახტზე...

ობრობდნენ, ვის შეუძლიან დავიწყება, ვის მოსულია კეთსართავან ტა...

ივლოვები ქვეყანაჲ, რომელიცა უძვირფასესითა სპეველითა ამიღრებ...

დაბნეული მგეფ, რომელსაცა ვაგუქ მოსუქვებული დანწულებით ქირისი...

მაილია და ძლიერო ღებითა, დადავლითი ტრნი ქრისტიანენი მე...

რად სტირ სადავითოვ სახლო, როდესაც მეფის ირაკლის ბედნიერი ტახტზე...

რად სტირ სადავითოვ სახლო, თუკი საუკუნოდ დასცილიდი. რად თუკი...

რებ, რად დააქეროვე, უწყალოვ; რად მოულოდ ხელმწიფე ქმარი, უწყა...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

ვის მივსე შენს უმაღლესის ტანისა უზომო ტრფილიება, ვის დროშა...

გლოზა ირაკლი მიორისა

აღსდებ გირთ გვირო, ნუ გძინავს, მტრეთა ისიან ხმანია, გრძობად ძილსა ჩვეულ როდი ხარ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

დამიწუნენ თოვნი და შუბნი, მიწალ გვეკვამენს კარგია; იგი არა გვესა...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

გლოზა

არ გვეკრებათ ქართველითა, შეგესხან რაგვის კარია; აღარ გვაყვ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

გლოზა

რად გაათამამე გული ლომებრთა მემკვიდრეთა, თუ კი სიძაგლე უძ...

სატრფიალო და საყვარელი იყო, არ თუ დედ-მამათათვის. ერეკლე მივიდა მის სამყოფში, გამოგებენ მძევ- დელევალი, გარინხადეს მეგლი- ში..."

IX

„თავი გამებელი ერის იყო, ყო- ველთათვის საზოგადო მამა, მხენ მამა, ქვეყნის სიმდიდრე, ძლიერთა ძალი, ბრძენთა გონიერება, ერთა გვირგვინი, მხედართ-თავიერი, სახელ- მწიფო ზრდილობის საუნჯე, ობოლ- თა მზრდელი, მტერთა მიმებელი მელავე, შრომის მოყვარე გმირი, სი- ამაყ და დიდება ქართველთა, თავ- ხარ-დამტყევი სპარსთა, ოსმალთა და კავკასიის ერთა, კაცო, რომლის ხემ- წიფური ქვევა ყოველს ქართველს ოჯახში შეიქმნა სადიდებელი, რომ- ლის სადღერძელო ყოველს ოჯახ- ში მრავალ-ფაშორ იმხიდა სადღე- გრძელი საგალობლო, რომლის ტახტზედ ჯდომით საქართველო ყე- ლა წინა საუკუნებზედ უფრო იდლა, უფრო ამაღლა, უფრო გაბედ- ნიერდა“.

X

„ერეკლე შუა ტანისა, ცხარე ხასიათისა. თაღის გამომეტყველება აქვს მეტიცხლო, არწივისებური ყო- ველ მოსაუბრეს შებო-მეკრული, შეტყუებნილი აცქერდება, ეს ალბად იმიტომ, რომ გამოიციროს მოსაუბ- რის გულის ნაღები. იგი თუმცა 62 წლისაა, მაგრამ მოხეტყუაშე- ბისა გამო ცოტა ტანში წახილია. ერეკლე ერთი იმ კაცთაგანია, რომ- მელთაც ყველაზედ მომეტყუებულად შეუძლიან ისეთი პასუხი მისცენ კაცს, რომ ერთსა და იმავე დროს ჰოც გამოდიოდეს და არაც. დიდის ტყუის პატრონი არის. სამავალითო მოთინებდა იცის, სამავალითო სიმ- ხნევე აქვს. მთელი დამე ზეხილობს და მატრად წარმართავს თავისი სამეფოს საქმეებს. სინჯეს ცოტა, აზიის პოლიტიკაში ფრიად გამოკ- დილია; ელტვის, რომ თვის ხალხი ევროპიულ წესზედ მოაწყოს, განა- თლოს. წესის-მოსავია ისე, რომ ყოველ დღე ღვთის-მსახურებს ის- მიწს. თავის სასამო და სამეუშო ოთხს ში ორ-ორი საათი ღოცებულობს ხოლმე. როცა ღოცებუდ სდგას, მის ყურადღებას ვერავითარი შემთ- ხვევა ვეღარ მიიზიდავს და მიიპყ- რობს“.

პოტემკინი

მჩამალს ლოცვა

„ვაა ჩნდა, რომ შეგკოდეთ შენ ღმერთო; ვაა ჩუნდა, რომე გან- გარისხეთ, შენ უფალო. ვაა, რომე ურჩ გექმნებო და გარდახვდით ბრძანებათა შენთა. ვაა რომე მოგკუტავით ცოდვ- თა და ამით არღარა მოგვიტო შენ ღმერთო! ჩუნდა შრომის მოწოდებო- თა, ვინიღვან არა ხარ ღმერთი ღმედართა, არამედ ცხოველთა. ვაა ჩუნდა, დამადეველო ღმე- რთო, რომე ყოველივე შენ მიერ მოცემული კეთილი უგულებელს გვაყავით. ვაა ჩუნდა, შემოქმედო, რომე გზისაგან კეთილისა გარდახვდით. ვაა ჩუნდა, რომე დავსდებოთ გზას ზედა არა კეთილსა და ბო- როტი არა მოვიწყინებ ჩუნდა“.

„გვსკოდეთ, ვსკოდეთ ცად მი- მართ და წინაშე შენსა, უფალო ღმერთო. არამედ გვიღიხნე, გვილ- ხინე და მოგვიტევენ ყოველივე შეგკოდებანი ჩვენსა, ნებისთინი და უნებლიეთინ (ზ გზის).“

„ღმერთო, გვიღიხნე ჩუნდა ცო- დიელთა ამათ და შეგვიწყალონ ჩუნდა (ზ გზის).“

„იღიბა შენდა, და მადლობა; მადლობა და თავიანთს ცემა შენ, მარადის მოწყალო, და მხსნელო, და მფარველო ჩუნდა, რომელმან გვიხსენ ჩუნდა ზედა მოწყვნილთა განსაცდელთაგან, და აწ ნებისმებრ შენისა იყოს ცოცხლება ჩუნდნი და დგამეტიცენ ნებასა შენსა ზედა უკუნისამდე.“

დახადება ან ზღადა

ერეკლე ბატონიშვილისა

(წაწკარბო)

ბატონიშვილს ერეკლესა ირამს ძაძუ უწოდებია, სახელში ვადავლითა, მონადირეს უწოდებია; წყალი უსევსა ალექსისა, თრიალეთზედ უწოდებია. ხალხური სიმღერა

ამასობაში ერეკლე დღითი-ღღე გაიზრდებოდა; თხუთმეტი წლისა შესრულდა, ვეყკაცო შეიქმნებოდა. ტრამს დასწვიმა, დაწამა, მიწას დაუბოძა გულითა; საცა ითესა, ზღევა ვასქედა, გამოხდა სასწულა. შეიქნა მოყვე უსურაო შინაგან გარეგნობითა; ჰკვით ბრძენი, გულთი ღმობლით, გმირთ-ფაშორი წინასწრობითა. ხალხის თქმა, —მოლოქვისს ქება მეტი არ მოვა ცხადზედა, იმისი მსგავსი მეორე არ იყო ქვეყანაზედა.

ამ დროს ქართველთა სისხლისა ტბები და ზღვები მდგარაო; ისაანაურსა ვეშასა უსევას და ვერ გამძღარაო. ზოგჯერ დროებულნი არ იყოს, სწვიდა, ღვარები ხვიოდა; თურმე, ჩვენს ქართველ ტყვეებსა ცრემლები ჩამოსდიოდა! ჩვენსა უკეთესს ქალ-ფავსა ირანში ელაღებოდნენ; გზა-გზა მიჰზლიდნენ ცრემლებსა, მაგრამ არ ეტრალებოდნენ. ღმერთმა მოკითხოს პასუხი, თუ არას გვემართებოდნენ! ამას ჰხედავდის ერეკლე, გულში ჰზრდიდა ზღვებისა; ბოლოს დროს გამოაცხადა, ღმერთს შევედრა შეელისა. იმანაც ვაწაოგზავენ „დავით ფერული“ ხმალია;*) უბანა: „წალი, დიცივე შენ შენი მიწა წყალი; ვინც შენა გვლავედს, შენც მოკველ, ძირში მოსთარე თვალთა! ერის მოთავედ ღმერთში, ნუ დაიხარებ შრომისა; წალი, ბელადალ გაუჭელ იმის ბედსა და ნდომასა. არ დავგიწყუდეს სიმართლედ, კვიანთა ქადგებისა, რომ ყველას ბარ და ბარა აქვს

*) „დავით ფერული“ ერთი ჯურაა საუკ- ვრეთისა ხმლებისა.

ნება ღვთის ღალადებისა. ყველას სწყურთან სიკოცხლი, ყოფნა მზის სინათლზედა; არავის ხებლმწიერება სხვის სიკვდილ-სიკოცხლზედა. მხოლოდ საერთო სურვილი, ნდომად და გამოკდილება — ერთი ძალაა, რომლისაც ყოველი ემორჩილება. ამიტომ წყუელთ არის მოსისხლდ თავის ნებისა, ყველას თანაბრად უსურე დიდებულსა და გლეხსაო; მაშინ მეც მეწველა გექმნები, მეც მოგინათავ ხელსაო. დაე, ბატონებს* ეძხუნდენ მეფეთ შენს უწინარესა. შენ კილე: „ხალხის მოძმესა, თანასწორს, უწყინარესა“!... ბაჩანა

ასანიძის ომი

ასანიძის მიწა ვიწამებს, ურბე არს ჩემგან თქმულები, რუს-ქართველ-ყანი მოადგნენ აწყურსა დარახულები, მუნ დგანან ოქანი ჩრქულნი, დიდხანს ბიკეთ თქმულები, და ოსმალთ რაზმნი ურიცხვად, მათთანვე შინართულები. იქითი ზონი მტკვარისა და ველნი მეწყამლობდეს, ოსმალთა დელშაბანთში წითელ-ყვილთა მკულობდეს, აბჯართა ოქორა და ვერცხლი ხვანთქრის ხაზინას სძულობდეს, კვლავ ლეკთა ყაწიმ-შაშინი მცირედრე ხვანთმელობდეს. რუსნიცო წითელ-შეწანთა და ლურჯთი შეხამდობდენ, თითბრის ჩანთანი ბრწყინდენ, ვარკკლავთა ეგვანებოდენ, ზარბაზნათა და თოფის გრგვნა ცის კილედ ეუზნებოდენ, თვით მეფე ქართველთ და კანი ომის ხალხისი მხელ ეოდენ. ვაი მის დღისა მომხსენებმან, ვითარ ვინ რთ ვანეკვიო, ცილი დასდეს მეფეს რუსთა, ჩვენთვის კეთილს არა იქო, ღრავი ჯარით გამობარუნდა, მით სახელი ვერა იქო, სხვა პასუხი არვის მისცა, სითაც მოველ, წავალ იქო. რა ნახეს ლეკთა და ოსმალთ რუსისა გამგზავრებანი, წელ-მავრად შეგებან ნიშანი, აუხდათ დანატრებანი, დაე-ზურან-საყვირს უწვირეს, ბეკქანა საოცრებანი, ვის ჰქონდის მელავთა იმლი, სრულად დაქარანეს მცენებანი. უიკვოდ ჰკონეს ლეკ-ოსმალთ თქვენიცო გაბრუნებანი, დას დასად დროშა გაიყვის, მცირე ხანს ჰქონდათ ბეკობანი, ანაზღილთა დაეცათ, ქართლ-კახეთ ექმნათ გომბანი, ვინ ვის უსწრობდა მორბოდეს, ვითა ვთქვა მათი მკობანი. გამოვლეს წყალი ოსმალთა და აგრე ლეკთა კიხინით, დღლითაშ ალა ლეკანდი, სულზედ დეხნნეს კიხინით, დაბრუნდით, ნულარ დასდებოთ, ხმა ისმა, რას დავგიყნით, ერთის ხმა ასათ იგონისთ, შაშვანი მოწყვიმს ყიფნით. მაშინ გულს იკარ მჯილითა

მიწანი შეძრენ რყევითა, ცხენმან შეგატყო შერისხვა, შეშხადა ტანის წარვეთთა, თაღნი ნაკვერცხლად შეგექმნეს, აშთილი სისხლ-მარგვეთა, ცხვირისა ნესტთა მოჰქაროდნენ, ქარნი ქვეყნისა გრგვეთთა. მეღვრად გაქულები მიდამო, თეთრი გეაჯდა რბევასა, სახლისა შეიღინი იხელითენ, ვინ იყვნენ შენთან ჩვენსა, ათნი სამ გინა, თუ ოცნი გისხენდენ ომსა ჩრგვესა, ვინ გულო, სად ხარ, შენ გეტყვი, ვინ იყავ ჯილოდ ქლევას! პირველ მიმართე შენ მბროლოთა, დღელეთა შუბოსანთა, ხან გუქვიან კაცად, ხან ფრინვლად, ხან გმირად სპილოსტანთა. დაპირე შენ მითნი წყობანი, ანაზღად მოკლე ხანთა, კვლავ ლევანთ გარდაღებენ, მისცემენ სისხლის ბანთა. დელი ლევანდს ჰკრი, ლევანდი ბამალს მიუბრუნებდა, ხმალ-განაკერი ბაშაღა ძღარბივით ქარქში ბღუნევედა, მწყურვალე ხმლი დაგეთო, ცათაცა შეპარუნებდა, თეთრი ტაიკი სისხლითა შეღებდა არა ზურევედა. კვლავ იქეთ ლეკთა ჩაუხდი, დამართნი ცისა გრგვნით, წინ ჩაიხიდენ დარჩენით ოსოქოლ და გატებანი, ერთად გამოსქვის ფინდიხი, ვითარ მებხისა ტებანი, გარდაღებურენ საფარნი, მიეცით მართ გატებანი. მოღმართ უსურვალე ვაქცველთა, იცენ ხმა, შეღვეს შენთა, ყველი შენთვის დაბოუნდა, თუ ვინ სად ჰბობდა ქვენითა, გაქცულთ თათართ ვერა სით გაგაწყრეს წყალსა ცხენითა; ხიდის ისარსა მიჰსჯარენ სულ თათარ-ლეკნი რგნითა. ზოგან შემართა შიშითა, წყალს გასვლა უფინობითა, ზოგინ ერამანერის ხოცლიან, სრულად მიხილდენ ცნობითა, ვერ იყვნენ ქეუა ბრძობითა, მიღამო ჰკავდი უწყალოდ, მკვერეთი გაქმედეს მხნობითა. არ მიეცე გზანი სავალად ოდენ ისარი საყოცად, ერთი რა შედგის უქანა, წყალს გარდადგის სახოცად, ძვირად შეექმნათ თავაზი, მუხუს გეგვეოდენ საყოცად, ერთისა უიგედლთა ქართველთ აშოვე ას-ოცად. ხმალი ჩაიგენ მაძარო, უბრძანეთ ალაფობანი, მეურდოეთა მოჰყვანდეს მითინ გმირებთა მჯომანი, მიულოცოდნენ მეფესა, იმედუ კაცის ძღობანი. ისრე გახმირდა ალაფო, ვით რიყე წითლათ მხსობამია, საათსა ჰყინდენ ყურუმად, გუშო რად მოსანდამია, რახტები ოქროს ცურვილი, ცხენს ეღვთ მოსხამდამია, ტილოდს, ქურქს, კაუხი, ვერ რიცხვით მისხთობია.

ცხენნი მოჰყვანდეს ძვირფასნი, მისისი ნასყიდ ფრულებით, წყლის მინიანთა ვინ რიცხვდა, წამოშვირთა თავ მოპოლებით, თოფნი და ხმალნი ჩრქულნი, ყაწიმ ქვეყნითა კრულებით, მაშინ დაგოქოდნენ შარისა სიბრძნითი შემწყობნი მკულბით. აწ მაშინდელსა, აწ მისა რამაცა ვითა ვთქვა ფერია, მახსოვს შესრული ქალაქად, მით ცრემლი თვალთა მერია, მიჯრით გამოჰქრებს მხანაინი, სწყურვალე შენი მტერია, იგინიცა დაგნაზღვრეს, თუ ვინცა გყვანდ მტერია. ბესარიონ ვაზაშვილი (ბესიკი)

ხეამიხისა

კრწანისის ველზედ მოვედით ობსას-ყუბთილამ კრებულნი შენ საიღობლად, ერეკლე, მწარედ გულ-ამდღერებულნი... თათგენსა გცემდენ, გმირთ-გმირო, ზღვასათი აიღვესებულნი, სისხლის ცრემლითა მტრობანი, ფიქრთა შორს გატყუებულნი, ათასის საგონებელით საბრალოდ გამწარებულნი, შენსა გმირობას გონობდნენ. ცა-მეწყვი დაღმებულნი და მტკვარისა ზვირანნი ღრიალით მოსიქამდნენ აკენესებულნი, თუ ვითარ იყვნენ ქართველნი მტრებზედ გულ-გამებებულნი; ვაღდეთ შენი მხედარნიც, მტრეთის თოგ-გადაღებულნი, შენთაა დღესა მიზანგინი ვეყკაცი სახელ-ქმულები, საშობლო ქვეყნის სხისათვის სისხლის გვერდნი ღებულნი, ველის უპატრონოდ მომკვდარნი, დიდის ხმას დანატრებულნი; იქ იყვნენ ქალნი-იგონიც ვაიანარის ფრებულნი, ალმასის ცრემლითა ანგვდნენ, მწუხარედ დაიჭირებულნი. შეციმად ხმანი გვესმილა, საამოდ შეთანხმებულნი: ნუ სტრეობი, მშინა ქართველო, ნუ ხართო დაქუენებულნი, უწინ თუ ჩვენა ვგმობდით ხმალი ხანჯალ ამოღებულნი, თქვენ ქეუა იხმარეთ საგმირად, ვაღდეთ ვეყკაცი ქმულები; ნულ ხარო უიმედნი, სულ ბღებუდ ვარისებულნი, ვითა სულ-მოკლე ბაღლები, კიტხგან ატრებულნი, მტერი კეთილი საქმეი, ჩვენს მერე დაღებულნი, მოსანასან საქართველოში სახლნიოდ ვაკურებულნი; მხოლოდ ერთობა გყოლით მისგან ხართ დამცირებულნი... თუ მიავრთხმთა ემასკა, ღვთისად შეგვრებულნი, და მტრების ნაცვლად ვაღდებთ მბა-მისისის თავ დაღებულნი, ვეღარ იძლევიტ მტრისგანო, დიდ-ძალიდ შეგვრებულნი, ვეღვანდ ავგებურეთ, ვეღვანდ ავგებურეთ; ვეღვანდ ავგებურეთ; დედა შეგვერთოს ცოლად, გვეგებობნ შეგვერებულნი, ცა რისხვით თავზედ დავგვეგრას, შევიქნენ აიღვესებულნი, ჩვენის გულისა სატრფობსაგან ნუ ვიყვნეთ დატრებულნი, გავღვთ ვევა-ყორობთ საჯიჯგანდ ზავს მიწას დანატრებულნი, თუ ჩვენგან თქვენი რჩევანი არ იყოს ყურადღებულნი! — ვევიცემებით ამ სიტყვისს, ზედაზედ აღფრთოვანებულნი და როდღღღით ვეღვანდ სულ-გულთი ვაღმებულნი. დ. მაჩხაბილი